

KPT:n täysistunto 14.4.2026

Osallistujat

Jäsenet: Vpj. Sari Tanus/kd, vpj. Jani Kokko/sdp, Eva Biaudet/rkp, Hanna Sarkkinen/vas (saapui klo 10.05), Laura Sulkava/LN, Anne Tarvainen/Humanitaarisen avun osaamisalue, Anna Hyvärinen/Fingo, Tuomas Tuure/Demokratia ja rauhantyön osaamisalue, Irmeli Mustalahti/Unipid, Laura Kurki/SY, Juha Ruippo/MTK, Niko Humalisto/Koulutus -osaamisalue, Jaana Hirsikangas/Naisten ja tyttöjen oikeudet -osaamisalue, Annukka von Kaufmann/Naisten ja tyttöjen oikeudet -osaamisalue, Helena Laukko/Humanitaarisen avun osaamisalue, Johanna Ketola/Demokratia ja rauhantyö -osaamisalue

Asiantuntijajäsenet: Marjaana Kokkonen/ympäristöministeriö, Mia Luhtasaari/OKM, Juska Kivioja/SASK, Jenna Kuitunen/sisäministeriö, Satu Leino/STM, Anne af Ursin/valtiovarainministeriö, Roosa Rantala/Finnwatch, Taina Kulmala/VNK, Marjo Heinonen/Vikes, Maikki Kuittinen/Fida ry, Kalle Sysikaski/Rauhanliitto, Katri Suhonen/SKOL ry, Antti Raukola/Suomen Pankki, Annette Gothóni/Suomen World Vision, Katja Ilppola/KIOS, Lari Kauranen/Nuorten Agenda2030

Muut: Marko Saarinen/ulkoministeriö, Annika Kaipola/ulkoministeriö, Emmi Harlahti/ulkoministeriö, Inger Andersen/UNEP, Kati Autere/UNEP, Veronika Hunt Šafránková/UNEP, Thais Narciso/UNEP

Sihteeristö: Marikki Karhu ja Katja Kandolin

1. Kokouksen avaus

Vpj. Kokko avasi kokouksen klo 9.45

2. Pöytäkirjojen tarkastus

Tarkastettiin ja hyväksyttiin täysistuntopöytäkirja 10.02.2026 ja työvaliokunnan pöytäkirja 17.03.2026. Rauhanliitto teki täydennyksen täysistunnon 10.2.2026 pöytäkirjaan ja sihteeristö kirjaa sen täydennyksen mukaisesti.

3. Ajankohtaiskeskustelu: Kehityspolitiikan laatu ja tuloksellisuus sekä tuloksetraportointi

Täysistunnon ajankohtaisteemana on kehitysyhteistyön tuloksellisuuteen ja laadunvarmistukseen liittyvät periaatteet ja prosessit sekä raportointi eduskunnalle. Ulkoministeriössä on meneillään hallituskauden kehityspolitiikan toimeenpanon tulostarkastelutyö, josta UM antaa raportin eduskunnalle hallituskauden lopulla UaV:n mietinnön mukaisesti. KPT:n täysistuntokeskustelu oli jatkumoa edeltävien hallituskausien kehityspolitiikan tuloksellisuuden seurantatyölle.

Kehityspolitiikan laadun ja tuloksellisuuden kriteerit, prosessit ja seurantajärjestelmät, Annika Kaipola, kehityspolitiikan neuvonantaja, hankehallintoyksikkö, kehityspoliittinen osasto, ulkoministeriö:

Kaikki kehitysyhteistyön yhteistyömuodot tähtäävät kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen ja todennettaviin kehitysvaikutuksiin. Toiminnan lähtökohtana on ihmisoikeusperustaisuus. Kehitysyhteistyötä toteutustapa vaikuttaa työn tuloksellisuuteen ja tulosten kestävyys. Laadua varmistetaan kaikissa vaiheissa. Laadunvarmennus on laaja kokonaisuus, joka koostuu mm. sisäisten prosessien, toimintatapojen, työkalujen ja tietojärjestelmien kehittämisestä sekä neuvonnasta, ohjeistuksesta ja koulutuksesta. Kehitysyhteistyön seurannan, valvonnan ja arvioinnin tavoitteena on varmistaa rahoituksen asianmukainen käyttö sekä tuottaa tietoa siitä, mitkä tekijät tukevat tavoitteiden saavuttamista ja miten hyvin asetettuihin tavoitteisiin on päästy. Kehityspoliitiikan painopisteille/Suomen vahvuusalueille laaditut tulokartat määrittelevät tulostavoitteita hallituksen asettamien yleisempien tavoitteiden (hallitusohjelma, selonteot) lisäksi. Tulokartat ja indikaattorit tukevat työn ohjausta, seurantaa ja arviointia ja auttavat hahmottamaan temaattisia kokonaisuuksia ja helpottavat viestintää Suomen kehityspoliittisista painopisteistä. Lisäksi ne auttavat erittelemään Suomen omaa panosta kansainvälisissä (esimerkiksi monenkeskisesti saavutetuissa) kehitystuloksissa. Kaikessa työssä on johdonmukaisuuden ja pitkäjänteisyyden pyrkimys. Toiminnassa noudatetaan tuloksellisuusperiaatteita (*Principles of effective development co-operation*), joita ovat kumppanimaan/rahoitettavan tahon omistajuus, tuloksiin tähtääminen, laajapohjainen kumppanuus, läpinäkyvyys ja molemminpuolinen tilivelvollisuus. Näin toimimalla vaikuttavuus paranee.

Tulosohjaus on keino toimeenpanna erityisesti tuloksiin tähtäämisen periaatetta ja siinä tarkastellaan 10 laatukriteeriä, joita ovat: UM:n hallinnon ja toiminnan laillisuuden edellyttämät kriteerit, yhteistyön tarkoituksenmukaisuus, laaja omistajuus, johdonmukaisuus/yhteensopivuus, tuloksellisuus, tehokkuus, vaikuttavuus, kestävyys, läpinäkyvyys ja molemminpuolinen tilivelvollisuus sekä taloudellishallinnollinen toteutettavuus ja riskienhallinta.

Ulkoministeriön laaturyhmä tarkastelee hankkeita. Ryhmän toimintaa ohjaa asetus UM:n työjärjestyksestä. Kaikki kehitysyhteistyövaroilla rahoitettavaa toimintaa koskevat rahoitusesitykset tuodaan laaturyhmään tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta (esim. kehityspoliittiset lainat ja sijoitukset). Laaturyhmä tukee vastuuvirkahenkilöä rahoitettavan toiminnan valmistelun viimeistelyssä ja antaa suosituksia laadun parantamiseksi. Ryhmä varmistaa, että rahoitettava toiminta on yhdenmukainen Suomen voimassa olevan kehityspoliitiikan kanssa ja että se täyttää ministeriön laatuvaatimukset. Digitaaliset järjestelmät tukevat hankehallintoa (AHA-KYT), johon kukin vastuuvirkahenkilö tallentaa raportit ja kirjaa vuosiraportoinnin pohjalta keskeiset tulokset. Näin voidaan laskea yhteen tulostietoja useista hankkeista/ohjelmista, jotka seuraavat samoja asioita. Lisäksi Valtionavustustoiminnan verkkopalvelut (Valtiokonttori vastaava viranomaisen), Haeavustuksia.fi -sivusto on valtionavustusten hakijoille ja saajille, Hallinnoivastuksia.fi valtionapuviranomaisille, Tutkiavustuksia.fi kaikille, jotka haluavat tietoa, miten paljon ja kenelle valtionavustuksia on myönnetty.

Hallituskauden tulosraportointi, Marko Saarinen, kehityspoliitiikan neuvonantaja, hankehallintoyksikkö, kehityspoliittinen osasto, ulkoministeriö:

Kehityspoliitiikan tavoitteita määrittävät hallitusohjelma, UTP selonteko sekä taloudellisten ulkosuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteko. Kehityspoliitiikan tavoitteet ohjaavat millaisiin tavoitteisiin kumppanuuksissa ja ohjelmissa pyritään. Tulokset jaotellaan välittömiin tuotoksiin, keskipitkän aika-

välin tuloksiin, sekä pitkän aikavälin vaikutuksiin. Muutosteoriat ja tuloskehikot auttavat hahmottamaan kokonaisuutta ja tekevät näkyväksi mekanismit kestävään kehitykseen vaikuttamiseen. Raportoinnissa käytetään edistymis-, talous- ja loppuraportteja. Työn edistymistä seurataan, samoin kuin varainkäyttöä, riskejä ja raportoinnin luotettavuutta (säännöllinen yhteydenpito, ohjausryhmät, johtokunnat ja seurantakäynnit). Myös itsearviointi on käytössä joissakin instrumenteissa. Lisäksi suoritetaan ulkoisia tarkastuksia ja arviointeja (väliarvioinnit, tilin- ja toiminnantarkastukset, lop-puevaluoinnit, laajat keskitetyt evaluoinnit). Tulodataa saadaan hankkeiden ja kumppanien rapor-teista, sisäisistä muistioista, raporteista ja tuloskoosteista, ulkoisten tarkastusten ja arvioiden rapor-teista, sekä niiden johdonvastineista. Seurantajärjestelmistä ovat käytössä mm. rahoitusdata (Budje-tointi, Päätökset ja maksatukset), AHA-kyt; tulossivu ja tallennetut dokumentit, VA Digi; toistaiseksi vain tallennetut dokumentit, jatkossa myös tulossivu, OpenEval ja VK:n analysointipalvelujen tekoäly-työkalu.

Kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön tulosraportti vuosilta 2023–2026 tehdään, koska ministeriö on tilivelvollinen eduskunnalle hallituskauden kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön toimeenpanosta. Edelliset raportit on tehty vuosina 2022 ja 2018. Ulkoministeriön kehityspoliittinen osasto vetää val-mistelua läheisessä yhteistyössä muiden osastojen ja kumppaneiden kanssa. Nyt on tavoitteena ke-vyempi prosessi, tiiviimpi ja helppolukuisempi raportti, joka valmistuu lokakuussa 2026.

Marko Saarinen esitteli alustavan sisällön, noin 30 sivuiselle tulosraportille. Seuraavat askeleet pro-sessissa ovat tulosdatan päivittäminen (käynnissä, jatkuu elokuulle saakka), tekoälyn hyödyntäminen tulosdatan louhinnassa (tuotetaan tiivistelmiä), tarkistukset, analyysi, tiivistelmät ja nostot. Sisältö valmiiksi elokuuhun 2026 mennessä, käännökset (ru+en), taitto ja julkaisuvalmistelut sen jälkeen.

Keskustelussa todettiin useasti, että on haastavaa saada kaikki tarvittava tieto 30-sivuisen tiiviiseen pakettiin. Todettiin, että yksityisen sektorin tuen ja yhteistyön osalta raporttiin kaivataan lisäpohdin-taa. Kasvavana odotuksena on ollut, että järjestöt hakeutuvat yhteistyöhön yritysten kanssa ja kerää-vät rahoitusta yksityisiltä henkilöiltä, joilla ei tässä taloudellisessa tilanteessa ole varaa tukea järjestö-jä. Puuttuvan rahan korvaaminen järjestökentällä on todella hankalaa nykyisessä varainhankintatilan-teessa. Raportissa olisi hyvä avoimesta todeta, että rahoitusleikkauksilla on vaikutusta tuloksellisuu-teen. Huomioitiin myös, että raportin valmistelun aikataulu on tiukka. Silti olisi tärkeää löytää aikaa eri tahojen kuulemiseen (ml. kansalaisjärjestöt, paikalliset verkostot). Ihmisoikeusperustaisuus ja oi-keusvaltioperiaate ovat tärkeitä ja niitä toivotaan raporttiin, samoin kuin erittäin haasteellisen geo-poliittisen tilanteen avaamista sekä kehitysrahoituksen kansainvälistä, historiallisen jyrkkää laskua. Kysyttiin, näkyvätkö seuraavat teemat raportissa: luonnonvara ja metsä, verotus, tutkimus, koulutus, koska näitä on myös rahoitettu. Todettiin, että myös KPT:n tuleva keskustelupaperi sekä muut vas-taavat voisivat tukea raportin valmistelua. Pohdittiin myös output/outcome -kysymystä eli minkä ta-soisista tuloksista raportoidaan. Nämä eri tulostyypit menevät helposti sekaisin keskenään ja ne tulisi eritellä raportissa. Olisi myös huomioitava, että Suomen ulkosuhteet ovat osa kokonaisuutta, ei vain kehitysyhteistyörahoituksella toteutettu työ, vaan myös esim. diplomatia, kauppapolitiikka. Olisiko näitä mahdollista tarkastella politiikkajohdonmukaisuuden nimissä?

Ulkoministeriö vastasi: On huomioitava leikkausten vaikutuksien osalta se, että nyt raportoidaan edellisellä hallituskaudella käynnistyneistä hankkeista ja niiden 2023–2025 tuloksista. Kehitystulokset on saatu siis pääosin ohjelmista, joiden rahoitus on päätetty jo viime hallituskaudella. Leikkauksilla

on ollut kuitenkin ilmeisiä vaikutuksia, erityisesti kahdenvälisen maaohjelmien päättymisen kautta. Kehitysvaikutusten raportointi on haastavaa, sillä hankkeet ovat alkaneet eri vaiheissa, ja raportointi kattaa useita eri yhteistyömuotoja. Tulokset määritellään eri tasoilla (output/outcome) ja näitä kyllä voidaan arvioida. Tuloksista puhuttaessa tarkoitetaan outcome eli tuotos-tasoa. Tuloksellisuus on monen tekijän (myös ulkoisen tekijän) summa. Monenkeskisen vaikuttamisen osalta vaikuttamissuunnitelmat helpottavat arviointityötä. Tulosraporttiin sisältyvät myös ilmasto, verotus, tutkimus, koulutus ja verotus jossain muodossa. On pohdittava vielä, miten vielä katsoa kokonaisvaltaisemmin yhteyksiä ulkopoliitiikan ja kehityspoliitiikan välillä. 30-sivuiseen raporttiin on haaste saada laajempaa analyysia. Globaali tilanne myös elää koko ajan, mutta isot trendit pyritään saamaan mukaan. YK80-reformi on myös osa globaalia tilannetta.

Keskustelussa kysyttiin myös, onko laajojen evaluaatioiden teettäminen tehokasta rahojen käyttöä ja kenelle niillä raportoidaan. Poliittisille päättäjille tarvitaan oma raportti, ulkoministeriön sisäiseen tarkastukseen erillinen. Poliitikot ovat kiinnostuneita analyysista, ei niinkään tehokkuudesta ja siitä, miten rahoja on tilintarkastuksellisesti käytetty. Nyt tehtävässä raportissa tulisi tarkastella Suomen, EU:n ja Pohjoismaiden roolia omina kohtinaan, tätä tietoa tarvittaisiin eduskunnassa. Nyt EU ja YK käsitellään suomalaisen toimijuuden alla. Huomioitiin myös, että ihmisoikeus- ja demokratiatyö tulisi käsitellä laajemmin, ei vain järjestönäkökulmasta.

Todettiin, että on tärkeää luoda dialogi ja keskustelu eri toimijoiden välillä raportin valmisteluvaiheessa, mutta myös raportin valmistumisen jälkeen. Tulisi pohtia miten kehitysyhteistyötä voidaan parantaa eli tarvitaan keskustelualusta myös tulevaisuuden työlle. Kysyttiin, miten opit ja haasteet käsitellään raportissa, nyt ne eivät juurikaan mukana (vain tulostaulukko), tätä toivovat erityisesti järjestöt. Kysyttiin, miten SDG-indikaattorit huomioidaan tulosohejauksessa ja miten evaluaatiot ja tulosraportit vaikuttavat laaturyhmän päätöksiin.

Pohdittiin myös, millä saataisiin YK-järjestöissä Suomen rooli paremmin näkyviin. Todettiin myös, että YK-järjestelmässä hakuprosessit ovat pitkiä. Suomen vaikuttavuus EU-rahamen käytössä: haaste suurilähetystöille, miten saada Suomen kannat esille EU delegaatioissa ja päästään mukaan delegoituun yhteistyöhön. EU/Suomi yhteistyöstä kuitenkin on erinomaisia esimerkkejä.

Tärkeää olisi tuloksellisuuden uskottava näyttäminen: 30 sivuinen raportti on todella tiivis ja pohdittiin, onko näin tiivis esitys välttämätön ehto ja hukataanko sen myötä jotain oleellista. Kriittinen ote raportissa olisi tärkeää, kun kehityspoliitikassa on käynnissä historiallinen murros.

Todettiin vielä, että Kestävän kehityksen toimikunta on raportoinut aiemmin kaikkein SDG:iden edistymistä, joissa erityisesti globaaliulottuvuuden osalta aiemmin on nojattu ulkoministeriön tulosraporttiin. Nyt tulosraportti tulee sisältämään vain hallitusohjelman kärjet. Tämä jättää Suomen kestävän kehityksen raportointiin aukkoja. Keskusteltiin, miten arvioida Suomen osuutta ja vaikuttavuutta monenkeskisessä rahoituksessa. Painotettiin tulosraportoinnin merkitystä kehityspoliitiikan legitimitetien kannalta. Tarkennettiin, että evaluoinnit ja tulosraportit ovat erillisiä prosesseja. Tulosjärjestelmän kehittämisen takana on ollut eduskunnan vaatimus ja UM on tehnyt valtavan työn viimeisen kymmenen vuoden aikana. Toivottiin, että vaikuttamissuunnitelmat saadaan KPT:n käyttöön ja toivottiin analyysityökalua tutustuttavaksi.

Ulkoministeriö vastasi: evaluointinormi edellyttää, että kaikki rahoitus on evaluoitava. Esim. YK-tuen ja monenkeskisen yhteistyön osalta Mopan-verkosto arvioi ja tuottaa 7–8 arviota vuodessa sekä teemaattisia analyyseja. Tämä on Suomelle kustannustehokas tapa saada tietoa. Varsinaisia evaluointeja teettää ulkoministeriö. Näin ollen tulostietoa saadaan siis kaikista yhteistyökanavista. EU:ta ja YK:ta koskevan tekstin sijoittelua raportin rakenteessa voidaan vielä katsoa. EU:n delegoitu yhteistyö on mukana, jota siis Suomi toteuttaa EU rahoituksella. Huomioitava on, että YK:n osalta raportissa käsitellään vain hankinnat. Ylipäättään raportointiaikataulu on haasteellinen ja on kiire saada kaikkia tuloksia siihen mukaan. Voidaan myös keskustella järjestöjen raportointimallista, jos sitä ei koeta riittävän kattavana. Kansalaisjärjestöyhteistyön raportoinnin aikataulu haasteellinen, sillä edellinen ohjelmakausi valmistuu vasta syksyllä. Onnistunee vuoteen 2025 asti. Suomen vaikutuksista YK-järjestöjen työssä raportoidaan järjestöjen kokonaistuloksista, josta Suomen roolia on vaikea eriyttää. Mutta vaikuttamistyön tuloksia pyritään huomioimaan. SDG-tavoitteisiin palataan vielä, mutta nyt jo voidaan huomioida, että tuloskartassa on mukana kaikki SDG:t ja pitää keskustella, jos raporttiin näille tulisi omat osuudet, mutta kaikkia SDG:itä ei voida erikseen käsitellä tilan puutteen vuoksi. Laaturyhmän työstä todettiin, että se ei tee päätöksiä, vaan suosittelee ja keskustelee ja toimii päätöksenteon tukena. Ryhmä tarkastelee aina aiempia tuloksia hankkeita käynnistettäessä. Keskustelussa todettiin vielä lopuksi, että raporttiin voisi laittaa liitesivuston taulukoita ja muita selventäviä kaavioita. Todettiin myös, että tulisi kuulla kentällä toimijoita, joilla on hiljaista tietoa, joka ei aina ole numeraalista ja tämä tieto tulisi myös saada mukaan raporttiin. Samoin kuin laatu, onko esim. koulunkäynnillä ollut merkitystä, ei siis vain numeroita kuinka moni päässyt kouluun vaan onko koulutus ollut tehokasta. Kysyttiin myös UaVn kauppa- ja kehitysselonteon mietinnöstä ja millä tavalla se on huomioitu raportissa. Yhteyden avaaminen on tärkeää, sillä raportointivelvollisuus nousee siitä ja koska raporttia käytetään tiedonlähteenä tulevaisuudessa. Painotettiin vielä, että kehityspoliitiikan globaali toimintaympäristö on suuressa muutoksessa ja se tulisi huomioida raportissa. Korostettiin edelleen myös eri toimijoiden kuulemismahdollisuutta. Samoin huomiota kaivattiin yritysyhteistyöstä (ml. NGO:t ja yritykset), koska se on tullut nopealla aikataululla kehitysyhteistyön agendalle, eikä siitä vielä ole esittää juurikaan tuloksia, meneillään on pilottikokeiluja. Huomioitavaa on, että myöskään yrityksilläkään ei ole resursseja toimia niin kuin ennen. Todettiin vielä, että tulosohejaus on kehittynyt järjestökentällä viime vuosina ja järjestöt tekevät omia tulosraporttejaan ja niistä on mahdollista saada raporttiin lisää tietoa ja analyysia.

4. KPT:n ajankohtaiset

Yhteinen kannanmuodostus

- Työvaliokunnassa esitelty luonnos KPT:n yhteiseksi ensi hallituskautta koskevaksi evästyspaperiksi *"Kehityspoliittikka maailman murroksessa: Mihin kehitysyhteistyötä tarvitaan?"* on valmistunut sihteeristöstä puheenjohtajistolle sovitusti. Paperi lähetetään työvaliokunnan kautta koko toimikunnalle kommentoitavaksi mahdollisimman pian.

KPT:n matkat

- Sihteeristö on lähettänyt tiedusteluviestit ensi syksyn tiedonhankintamatkavaihtoehtoista Geneveen (n.10 hlö delegaatio) ja Maputoon (n. 4–5 hlö). Odottelemme vastauksia. Matkois-

ta vain toinen voidaan toteuttaa tänä vuonna. Kohteesta päättää työvaliokunta kevään aikana.

- YK80-keskustelupaperiprosessi
 - o Keskustelupaperin ohjausryhmäkutsuun on vastannut yhteensä 12 KPT-tahoa. Sihteeristö on valmiudessa lähettämään toimeksiannon tarjouspyynnön. Prosessi odottaa puheenjohtajiston/työvaliokunnan päätöstä. Ohjausryhmän työskentely pyritään käynnistämään huhti-/toukokuun taitteessa ja se päättyy elokuun puolivälissä.
 - o KPT:n keskustelupaperin YK80-julkaisutilaisuutta on toivottu syyskuun alkupuolelle, hyvissä ajoin ennen YK:n yleiskokousviikon käynnistymistä 21.9.

Todettiin, että näihin asioihin palataan mahdollisimman pian työvaliokunnassa.

5. KPT:n aikataulu

- MA 18.5. UM:n järjestämä *LDC Future Forum -viikko käynnistyy Helsingissä*. Mahdollisista yhteistyöstä KPT:n kanssa tiedotetaan lähempänä ajankohtaa. Alustavana toiveena järjestäjien taholta on integroida KPT:n kansanedustajajäseniä ohjelmaan keskustelemaan parlamentaarisesta tuesta LDC-maiden kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyen.
- TI 19.5. klo 9.45–11.15 *KPT:n työvaliokunta aiheena humanitaarisen tilanteen päivitys ja YK:n Humanitarian Reset. Erityisvieraana UNICEFin tiedottaja James Elder, SPR:n humanitaarisen avun päällikkö Tiina Saarikoski ja Eva Alarcón Ramallah* (kab. Tervaleppä, Pikkuparlamentti)
- TI 9.6. klo 9.45–11.45 *KPT:n täysistunto, Kansainvälisen kehityspolitiikan murros*, jossa esitellyssä mm. UM:n tilanneanalyysi ja eduskuntaryhmien keskustelu.
- TI 15.9. klo 9.45–11.15 *KPT:n työvaliokunta*
- Yhteiskokous Ihmisoikeusasiain neuvottelukunnan (IONK) kanssa on suunnitteilla. IONKin syksyn kokoukseen kutsuttaisiin KPT:n jäseniä keskustelemaan ihmisoikeusperustaisuudesta Suomen ulkosuhteissa (mahdollinen ajankohtaispainotus Lähi-Itään).

Todettiin tiedoksi KPT:n aikataulu.

6. Muut asiat

SASKin edustaja päivitti edellisessä täysistunnossa esille tuotua ohjelmatuskiasiaa. SASKin ohjelmatuskierä päätöksessä leikattiin virkamiesten tekemästä esityksestä lähes 40 % ja leikatut varat jaettiin toisille ohjelmatusjärjestöille. Rahoituspäätöksessä oli kolmen virkamiehen eriävämielipide, joissa he pitivät päätöstä valtionavustuslain, yhdenvertaisen kohtelun ja luottamuksensuojan periaatteen vastaisena. SASK teki oikaisupyynnön päätöksestä joulukuussa 2025 ja sai vastauksen maaliskuun lopussa. Vastaus ei muuttanut päätöstä. Vastauksessa oli neljännen virkamiehen eriävämielipide. SASK valmistelee valitusta hallinto-oikeuteen määräajassa. Valituksen käsittelyn arvioidaan kestävän 6 kuukautta ja ratkaisun saaminen toiset 6 kuukautta.

7. YK80-reformi, YK:n ympäristöjärjestö UNEPin pääjohtaja Inger Andersen *"The Environmental dimension of the UN and UN80 from UNEP's perspective"*

Inger Andersen/UNEP: Ympäristö on kaiken elämän perusta, se näkyy myös YK:n työssä. 50 % globaalista BKT:sta on riippuvaista ympäristöstä. Globaalisti käynnissä on suuria muutoksia ja kilpailu tulee kiristymään esim. kriittisistä mineraaleista ja vedestä. Muutoksessa mukana on myös entistä vahvemmin tekoäly. Konfliktien määrä lisääntyy. Nämä lukuisat haasteet asettavat terveen ekosysteemin vaaraan. Merien lämpötila nousee, ilmastonmuutos etenee, ihmiskunta ylikuluttaa ja jätteiden määrä lisääntyy. Poliittiset prioriteetit eivät kohdistu planeetan ympäristön suojeluun, vaikka ympäristön turvallisuus on turvallisuutta mitä suurimmissa määrin. ODA putosi viime vuonna ennen näkemättömän mittavasti. Olemme tällä hetkellä sukelta- neet alle vuoden 2015 tason. Myös se vaikeuttaa kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisen. Nyt tulee vahvistaa monenkeskistä yhteistyötä. Kukaan ei voi ratkaista näitä ongelmia yksin, vaan tarvitaan yhteistyötä. YK tarjoaa sille puitteet. Toiminta ei rajoitu vain hallituksiin, vaan YK on kollektiivinen yhteistyöalusta valtioiden lisäksi kansalaisyhteiskunnalle ja tiede/politiikka -yhteistyölle. Siksi YK:n uudistaminen on erittäin tärkeää juuri nyt. YK:n täytyy toimia tuloksellisesti kaikilla tasoilla: paikallinen, kansallinen, alueellinen ja globaali.

Uudistuminen on kriittistä myös UNEPille organisaationa. YK:n ympäristöpuolta uudistetaan yhteistyössä monen järjestön kanssa neljällä alueella: tiede, hallinto, koordinaatio ja ympäristölainsäädäntö. UNEP varmistaa omalta puoleltaan, että lahjoitetut varat ovat hyvin ja läpinäkyvästi käytetty. UNEP on valmiina muutoksiin ja vastuuseen. UNEP tekee läheistä yhteistyötä YK:n maatalousjärjestö FAOn kanssa, hallitustenvälinen ilmastopaneeli (IPPC) toimii UNEPin yhteydessä, samoin **kansainvälinen kemikaalisopimuksen sihteeristö??** UNEP pyrkii myös vahvistamaan kansainvälisten ympäristösopimusten roolia. UNEPin toimista valmistuu raportti toukokuussa pääsihteerille, jota käsitellään myös seuraavassa YK:n yleiskokouksessa.

Myös UNEP kärsii YK:n rahoituskriisistä. Varoja on käytettävissä 85 miljoonaa vähemmän vuodessa. Environment Fundin resurssit ovat valitettavasti pienentyneet, kun jäsenmailta saatu rahoitus on pienentynyt. Suomi on ollut tärkeä UNEPin rahoittaja, mutta ei enää. Tällä hetkellä se on alhaisimmillaan (1,5 miljoonaa, kun Suomen rahoitusosuus tulisi olla vähintään 2,7 miljoonaa). UNEPissa toivotaan, että Suomen rahoitus säilyisi minimissään 1,5 miljoonassa eurossa, mitä se tällä hetkellä on. Myös Suomen antama poliittinen ja tekninen tuki ovat tärkeitä kuin myös yksityissektorin mukana olo uudistuksissa.

Viime vuosina tapahtui noin 1500 ympäristöön liittyvää kriisiä, mm. Lähi-Idän öljypalot. UNEP on aktiivinen Ukrainassa. Sodan vuoksi ympäristöä tuhoutuu laajalti. Environment Fundin kautta UNEP pystyi reagoimaan heti ja olemaan paikalla. Sen vuoksi tuki on tärkeää.

Keskustelussa kysyttiin miten ja kenen tulisi hallita ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista? Miten se ja ympäristökysymyksiä huomioidaan YK80-reformissa? Pohdittiin myös Suomen roolia niin, että ympäristö olisi mukana paremmin YK-uudistuksessa, muutenkin kuin rahan osalta. Todettiin myös, että tieteellinen tieto on olennaisen tärkeää ympäristöasioissa. YK-uudistuksen osalta on tärkeää, että suomalaiset tieteelliset yhteisöt ovat mukana prosessissa. Pienempien toimijoiden roolia ja näkemyksiä ei tulisi sivuuttaa YK-työssä.

Inger Andersen kertoi, että ilmaston sopeutustoimien ja hillinnän (climate adaptation ja mitigation) tulisi olla tasapainossa. Päästöjä pitää ehdottomasti leikata, jotta sopeutusta ei tarvita niin paljoa. Rahaa on kuitenkin yhä vähemmän tarjolla ja ongelmana on, miten hillitä. Sopeutuskulut jatkavat kasvua ja köyhimmat maat maksavat siitä korkeimman hinnan. Tätä tulisi ehdottomasti tasapainottaa. YK-uudistus: Andersenin mukaan Suomella on vahva ympäristöidentiteetti ja tätä kannattaa uudistusprosessissa hyödyntää. Andersen huomioi, että UNEP ja Itä-Suomen yliopisto (ympäristöoikeus) tekevät tärkeää yhteistyötä mm. kapasiteetin kasvatuksen vahvistamiseksi. Tällaista hyvää yhteistyötä olisi hyvä tehdä myös muiden tahojen kanssa. UNEP arvioi Ukrainassa tuhojen statusta jatkuvasti ja raportoivat maailmalle ympäristötuhoista. Tämä kuuluu heidän mandaattinsa. Andersen mainitsi myös, että Pekka Haavisto YK-urallaan on tehnyt hyvää työtä ja Suomen panosta UNEPin työhön arvostetaan järjestössä.

8. Kokouksen päättäminen

Vpj. Kokko päätti kokouksen klo 11.45